

Das Latweeschu draugs.

1844. 13 Janwar.

2^{tra} lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Pehterburges. Zur 23schâ Dezember pulksten' 7 wakkarâ ugguns is sprukke tai zukkuru, fabrihki, kas tam Wahzeescham Gubbe peeder un tanni pilssehtas dalkâ stahw, ko nosauz Narwaes dalku. Leesmas drihs tik leelu warru dabuja, ka to nammu paschu ihfâ laikâ bija aprihjuschas. Par laimi wehl isdewahs, abbus fahmus isglahbt, kas leelam nammam peebuhweti no alkina, un to kofku ebrbergi, kas sehta un kur warren' dauds zukkuru bija uskrauti. Teiz, ka plihsums effoht bijis fkurstenâ, un zaur to ugguns nahzis walkâ. Augsti zeenigs Keisers lihds ar sawu snohti, to erzogi no Leiktenberges, bija atnahzis un, pats redsejis, kâ neapnikkufchi tee saldati ar teem dsehschameem rikkeem strahdaja, pawehleja, katru apdahwinahst ar 25 kap. sudr. — Kad apdohma, zik nelahgâ wifs nams bija usbuhwehts, zik bree-smigt tahs leesmas plohsijahs un ka wissur sihrups no greesteem tezzeja semmê, tad gan atsihst, ka ja-pateiz, ka wehl tik dauds dabuja isglahbt.

Is Rihges. La beedriba, kas no teefas puffes tē eezelta, zik warredama gabdaht, ka pa Rihges aprinki wisseem laudim jau no masahm deenahm glahbschanas bakkes buhtu eepohstetas, 31mâ Dezember irr fluddinajuse, ka ta Pehterburges beedriba, kas publejahs tâ patt ar jo labbaku semmes kohpschani, kâ arri ar zittahm tahdahm derrigahm leetahm, — dabujuse sinnaht, ka eeksch ahrs-Rihges weens kwar-tahl-opzihrs effoht, wahrdâ Dahdam, kas lihds schim sawâ kwarantli itt mihligi un gudri effoht darbojes, teem wihreem wissadi palihdseht un darbu atweeglinaht, kam ta pohstschana peenahfahs, — winnu par to gohdam apdahwinajuse ar sudraba medalki, kas gan 5 rublus sudr. wehrtē. — To fluddinadama, beedriba zerre, ka arri zitti zilweki labbâ prahâ dsihschotees pakkat, un peepalihdsefchoht, zik warredami, tahs niknas bakkes us tahdu wihsi muhsu mallâs isdeldeht.

Is Hapfales pilssehtas, Jggauuu semmê. Schat pilssehtâ un ne zik tahl no turrenes, tanni meestâ, ko nosauz Leal, lihds schim tahds ecraddums bija, ka ne ween kohpmanni pa swehtdeenahm un swehtkeem wissu zauru deenu sawas bohdes turreja walkâ, bet ka arri semneeki wisswairak us swehtdeenahm sawas prezjes wedde pilssehtâ pahrhoht; un us tahdu wihsi fewischki mihla swehtdeena tannis mallâs bija palikkufe par ihstenu tirgus-deenu. Jggauuu semmes gubbernators, scho waffaru tur reisojis aplahri, pats brishnodamees to dabuja redseht, un schehligâ prahâ gabdaja, ka Jggauuu semmes waldischanas teefa jau 17tâ August islaide grab-

matu, kas to aisleedse un pawehleja, lai bes tahm galkas un maifes=bohdehm wiffas zittas turr swehtdeenās un swehtkōs aisflehgtaš, kamehr basniza pa wiffam pabeigta. Semneekem no 1mas Oktober ne mas wairs naw brishw, pa swehtdeenahm fawas prezjes eewest pilssehtā; bet ja tatschu weens woi ohts drihstetohs to darriht, tad no teefas puffes winnam wiffu noemš, ko til pee winna atraddihs. Tahm polzeijes teefahm se wischki pawehlehts, zeeti us to raudsiht, ka scheem likkumeem paklausa.

Is Leepajas, Kursemme. Pilssehtas oldermans preekšč seemas=swehtkeem eedšiwotajeem fluddinajis, ka no teefas puffes wisseem, kas pilssehtas maife stahw, effoht zeeti aisleegts, ne weenam eedšiwotajam darriht gruchtibu ar laimes wehlechanu us jaunu gaddu. Tā patt arvi tee, kas sinnatneeki pahr teem nabbageem, wiffus birgerus luhdse, lai nabbageem us jaunu gaddu pee durwim ne dohdohť dahwanas, jo zaur tahdahm dahwanahm arri wiffi palaidoni wehl wairak dohdotees eet, labbu laimi us jaunu gaddu wehlejoht, deedelehr, ko tok teefa ne mas ne warroht zeest. Bet ja schezligahm firdim arri pa tahdu swehtu laiku pariktu, tohs nabbagus apdahwinahť, tad to nabbagu sinnatneeki arri tahdā laikā allasch buhs gat tawi, tahs dahwanas faemť, un tahs schezligu deweju wahrđā teem ihsten' nabbageem isballiht.

Is Sigguldes, Widsemme. Jaun'Attes Skulbergu un Sigguldes muischas waldischana křistigā prahtā pagahjuschā ruddeni eefahje, pa swehtdeenahm un swehtkeem wiffas brank=uhfes meerā likť.

Is Wahzsemmes. Wahzsemmes awihfes mums stahsta (Kirchenzeitung Nr 174), Dundanges basnizas křohgā, Kursemme, ar leekeem bohstabeem tahdi wahrđi effoht rakstii un wisseem lassami: Muischas waldischana zeeti aisleeds, pa swehtdeenahm jeb us kaut kahdeem swehtkeem brandwihnu dserť un brandwihnu iskřohgahť. Tapat arridsan irr aisleegts, pehz beigteem Deewa=wahrdeem ilgak' kawetees un padšiwohť křohgā, ne ká weenu stundu, ja naw kahda sawada wahjadšiba; jo Deewa baukti fakka: Lew buhs to swehtu deenu swehtsiht.

.....r.

U s i a.

Peektapadesmita sinna.

(Tahs ihfas sinnas par muhsu pasauli jeb semni 68tajs gabbals.)

Samaría. Šchi dšiwója Samariteri, weena tauta, kas no Zuhdeem un pagancem, kas bij fajaukuschees, zehlfusees, un kurreu tizziba bija Zuhdu un paganu mahžibu malskklis. Zuhdi winnus ne eeredseja, un tas wahrđs »Samariteris« pee winneem negants lammaschanas wahrđs bija; us muhsu Pestitaju faszrdijuschees fajzija: woi mehš ne fakkam, ka tu weens Samariteris un tew tas wels irr. Winnu semme kalns, ko Garizim woi arri Grišim fauza, kas winneem tahds swehts bij, ká Zianas kalns Zuhdeem. Tur wianni uppureja. Pirnajs pilssehts winnu semunē bij Samaría, taggad meests ar flitahm nabbaga mahjahm. — Zuhdea jeb ihstena Zuhdu semme. Šchi femme lohti kalnaina un weetahm gau labba augliga, bet weetahm arri neaugliga. Rihta un deenas=widdus puffē leels tukšneessis, kur Araberi

pulkōs jahſchu apfahrt blandaſh un zekka-ſaudim uſkriht, un toſh aplaupa un arri no' fauj. Schē pat arri, un prohti: rihta puſſē, eſers, fo par Nahwes jeb Mirronu ju hru fauj. Schis til leels, ka wiſſam apriukis no 30 juhdschm. Ne kahda ſiws jeb zits kahds raddijums tur eekſchā, un no uhdens daschu reiſi weetahm beefi duhmi ahra nahl. (Laikam appakſchā ugguns, kà ugguns:kalnōs.) Wiſſ-apfahrt faili kalni. Ne kas tur ne aug, ne kohks, ne kruhms, ne ſahle; un arri ne kahds ſwehrs, nedſ putns tur redſams. Tur irr wiſſa dabba itt kà mirruſi. Kur ſchis eſers, tur wezzu-wezzōs laikōs tee pilſſehti Sohdoma un Gomorra bij, kurrus Deews leelu grehku deht ar ugguns ſabedſinaja. Mohſus rakſta 1mā grahmatā 13tā nodakkā 10tā perſchā, ka pa-preekſchu ſchis wiſſdujis bijis kà ta Kunga dahrs, tas irr kà Paradiſe, un kà Egip-tes ſemme, tohds jauks un baggats. Kur grehki, tur nahl pohſts un ſamaitaſchana, to ſchē ar azzim warr redſeht. Ta leelaka uppe Zuhdu ſemmē, Jordana, kas Lihbanus kalnōs eefahkſahs, zaur Genezaretes juhru, un wiſſdu zaur wiſſu ſcho ſemmi tekf, eetekf un beidsahs Nahwes- jeb Mirronu juhra. — Pirmajs un leelafajs pilſſehts irr Je-ruſaleme, wezzajs kehninu pilſſehts, pee Kihdranas uppes, kas ſchē eefahkſahs un arri Nahwes juhra eetekf. Eekſch Jeruſalemes irr Zianas kalns, kadehk Jeruſaleme Zianas meita noſaukta. Bija leels un tohti baggats un brangs pilſſehts, taggad ſchē redſ dauds weetas ſakrittuschus muhrus no wezzeem nammeem un wezzahm pillim. Eedſih- wotaji, kurreu ſtaſts us 20,000 ſtahw, irr nabbagi; un wiſſu wairak Zuhdi, kas ſchē diſhwo, tahdi irr. Sakka, ka kriſtigu zilweku 10 un Zuhdu 7,000 ſchē eſſoht. Zitti irr Turki un Araberi. Jeruſaleme daudsreis pohſtita, bet ta leelaka pohſtiſchana bij 70tā gaddā pehz muſſu Peſtitaja peedſinſchanas un 40tā gaddā pehz wiſſa mirſcha- nas. Tad tas tā notikka, kà wiſſch bij ſazzijis: »tawi waidneeki apfahrt tewim un taweem behrneem ar tew weenu lehgeri ar ratteem apmetihs, tewi apſehdehs un wiſ- ſās mallās ſpaidihs un ſchliſti ispoſtihs un ne weenu amini us ohtra ne atſtahs.« Reemerī to uſwarreja un pohſtija. Pehz tam gan atkal tikka uſtaifſihs, bet ne tahds, kà papreekſchu bija. Tad nahza Araberi, un tad Turki, un to pilſſehtu un ſemmi pa- nehme. Tad atkal kriſtigu tautu karraspehks eelaufahs, un Turkeem to nonehme, bet tik ihſu laiku ſawās rohkās patureja. Bij to atkal ja-atdohd Turkeem. Diwi ehkas ſchē irr, kas peeminnamas. Ta pirma irr weena leela kriſtiga baſnija, kas us tahs weetas uſtaifſita, fur ta Kunga Jeſus kaps eſſoht bijis. No wiſſahm mallahm ifgaddā dauds kriſtigu zilweku ſchurpu nahl, Peſtitaju pecluhgt. Ta ohtra ehka irr Turku baſnija, kas ta brangaka no wiſſahm baſnijahm, kas wiſſneem irr. Schis irr tas plaz- jis, fur Salamana Deewans bijis. Turu pee Jeruſalemes irr tas eljes-kalns, fur Getſemane bija, un Betania, tas pilſſehtiſch, fur Lahzarus, fo Peſtitajs no nahwes uſmohdinajis, un wiſſa mahſas Marta un Maria diſhwoja, un Emaūs. Arri Betleme, fur Jeſus peedſimmiſ, ne tahtu, til puſſ-ohtras juhdses no turrenes. Schē rahda katram, kas to gribb redſeht, to weetu, fur tas Kungs peedſimmiſ un fillē gullejis; ta irr alla weenā kalnā. Jeruſalemei rihta-puſſē, ne tahtu no turrenes, fur Jordana eetekf mirronu juhra, irr Jeriko, taggad pilſſehts ar ſliſtahm burkahm. Deews zaur Jeremias mutti runnajiſ, kà 7tā nodakkā 34tā perſcha eekſch Jeremias grahmatas rakſihs: »Un es liſſchu eekſch teem pilſſehteem Zuhda un Jeruſalemes

eelās mittetees to balsi ta preeka, un tās lihgsnibas balsi, ta bruhganna balsi, un tās bruhstes balsi, jo ta semme taps pohstā, un tā tas notizjis.g.

Jauņa gadda labrihts 1844.

1. Labriht! labriht! juhs lautini,
Kas firsnigi man gaidij'schi;
Tē esmu es nu klah! —
Es atnahku juhs aplaimoh,
Un wissu, ko jums waijag', doht;
Ar taisnu sinn' un praht'.
2. Man atnahkoht, jau pretti skrehj',
Jtt kā ar paschu rihten' wehj',
To wehleschanu dauds,
Juhš labpraht sewim wehlaitees
To wissu, ko ne pelnaitees,
Ar pilnu mehr' un kauds'.
3. Ak lautini! kad gudraki
Juhš tikseet, un ko labbaki
Sew wehleht fajehgseet?
Yahr meesu ween juhs gahdajeet,
Un dwehflī gluschi aismirsteet,
Ka ta ar' gribb saw' tees'.
4. Tadeht par launu ne nemmeet,
Kad wissu to ne dabuseet,
Ko wehlejuschi gan.
Tas, kas mann' schurp atsuhtija,
Pats gudraki wiss' nospreeda,
Kas katram ja-dohd man.
5. Tās dahwanas irr daschadas,
Kas rohnahs man eeksch kabbatas,
Un ko patlabban jau
Es sahku stary jums isdallih,
Pehz ta isnuibas un kā peekriht; —
Jo zittabi jau naw'!
6. Zits sanems to gan lihgsnibams,
Zits atkal gauschi raudadams,
Zits kappā guldamees.
Labb' tam', kas drohschi sanemt warr!
Kam ne kahds ruhktums schaufmas darr',
Tam, tam wiss' laimesees.
7. Ak, kaut nu ar scho gadskahrto
Juhš sawu dshwi labbotu,
Par laimi sewim ween.
Tad preezigi es kalposchu,
Jums wissu labpraht pasneegschu,
Kas til par laimi deen.
8. Tā meerigi tad staigasim
Lihds winnam laimes dshwoflim,
Kur muhscham ja-paleek.
Tur tohs, kas mannu dahwanu
Wuhš waltojschi ar gudribu,
Es usteilschu ar preek'. U. R.

Sinna, jik naudas 12 Janwar-mehn. deenā 1844 eeksch Rihges maksaja par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Subr. nauda. Rb. K.	Par	Maksaja:	Subr. nauda. Rb. K.	
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 40	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku	6 50	
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	90	—	tabaka	80	
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	2	—	swesta	2 60	
—	ausu	70	—	dselses	75	
—	sirnu	1 50	—	linnu, krohna	1 75	
—	rupju rudsu-miltu	1 30	—	brakka	1 50	
—	bihdeletu rudsu-miltu	1 95	—	kannepu	1	
—	bihdeletu kweeschu-miltu	2 50	—	schkichtu appinu	2	
—	meeschu-putraimu	1 40	—	neschichtu jeb prezzes appinu	1 20	
—	eefala	1	—	muzzu silku, eglu muzzā	8	
—	linnu-sehklas	2 1½	—	lasdu muzzā	7	
—	kannepu-sehklas	1 40	—	smalkas fahls	4	
1	wesumu feena, 30 pohbus smaggu	3 50	—	rupjas baltas fahls	4 25	
barrotu wehrschu galku, pa pohdu	1 10	—	—	wahiti brandwihna, puffdegga	6 25	
			—	—	dimdegga	8 25

Brihw drilleht. No Widsemmes General-gubernementes pusses: Dr. C. L. Napierky.

Patweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 1 un 2.

6 un 13 Janwar 1844.

P a m a h z i f c h a n a
preeksch teem, kas pehz ta ihsta debbes zella prasta.

No Wahju wallodas pahrtultota.

(Pirma nodatta libds zettortas pirmu vussi.)

I.

Dahw. bf. 90, 12. Kungs, mahzi apdohmaht, ka munis jamirft, ka mehš gudri tohpam. Lai tu effi, kas buhdams, mihtajs lassitajs! tatschu ta tu, ka es, mehš abbi wehl effam us to zellu, kas teem zilwekeem pehz Deewa swehta prahta irr nospreests zaur scho semmes dshwibu staigah. Bet irr weens pateefigs mehrkis, kam mehš abbi eetam pretti. Schis mehrkis irr tas kaps, ta schaura, zeeta, tulscha, pohsta gullu-weetina eeksch semmes, kura tu ne ko no sawahm laizigahm mantahm, ne ko no laizigahm sinahm un no sawas gudribas, ne ko no saweem gahrdumeem un preekeem, ne ko no sawa gohda un no sawas augstibas, ne ko no wiffa, ko tu wirs semmes mihto, ne war, resi libds neme, ka krellu un pallagu; ka tu pats jau daudsreis dseedajis:

To kad nahls pehdejs gahjums,

Tad schis buhs wifs mans krahjums:

Sahrks, pallags, krells un auts.

Zjabs fakka: »Kails esmu es no sawas mahtes meefahm nahzis un kails es atkal us turren aiseeschu.« (1, 21.) Un tas Apustuls Pahwils fakka: »Ja mehš ne effam ne neeka pafaulé eeneffusch, tad irr sinnam, ka mehš arri ne neeka warram isnest.« (1 Tim. 6, 7.) Pateefi! ka mehš kaili effam sché atnahkusch, tapat mehš atkal kaili semmè gullestim, kamehr tahpi tohs pehdigus no muhsu pihschteem apkremdihs. Kas irr ta pafaulés dshwiba?! Zittam ta wehl irr kahds brishis, bet daudseem ne kas zits, ka ta sinna, ka tee pafaulé bijusch; un tas wahrds tohp pateefi peepildisht, kas stahw rakstisht: (Zjab. 20, 8, 9.) »Ka fapnis winsch aisfleen, ka to ne warrehs atrast, un pasuddihs, ka weena parahdischana nakti; ta ajs, kas to redse, just, to wairs ne redsehs, un winnu weeta to wairs ne egraudsihs.« — Mihtajs lassitajs! effi tu wezzu lauschu kahra, kas sawu muhschu jau nodshwojuschi un pehz duffas itgojabs; seh effi tu peeauguschu zilweku kahra, kas pqlabban irr pilna spehka un spirgta dshwiba, tomehr tas tew pareisi ja apdohma. — un to tu arrgan sinni — ka dshwibas wakkars tew klahu steidsahs, un tas mehrkis, kam tu pretti steidsees wairs tahli naw. Effi tu wehl sawa jauniba un seedugaddos, tad ne palaides us sawu spirgtu un seededamu wesselibu, us sawu mudribu un weikleem spehkeem, un us sawu jaunibas schiglumu, ka tu apdrohschinahs tai prahta ne tohpi, wehl sawu gallu tahlu effam, un eefahz pehz pafauli un winnas neekeem ween dshtees! Kas

tew to warr galwoht, ka tew kaps wehl irr tabtu, un tabtaki ne kà tam firmigalwam, kas ikdeenas pehz schihs duffas ilgojahs un us atraisfichanu no schihs semmes gaida? Katrà brihdi tew ta bals warr usfaukt: »Zilweks, tew jamir st!« Peeminni tik to jaunekli Mainè (Luhf. 7, 12), kas bija weens weenigs dehls kabhás atraitnes; bija wehl itt jauns un tappe kappà nests, — un to lihli Zairus nammà; tur ne gulleja kahda peedsihwojusi Anna (Luhf. 2, 36.), ak ne! bet diwipadesmits gaddus wezza meitina; wezzaku weenigs preeks; mihtsta un skaista kà rohste, un wehl jaunaka kà tu! — Un ko meh's pahr to tik dauds no wezzeem laikeem runnasim, usluhko, kahdu kapsehtu tik gribbi, tad tu atraddisi wezzu un jaunu kauschu kappus. Zeb woi tu tur tik wezzu kauschu krusstus ceeraudsi? Woi tur ne gull jaunekli un jaunás meitinas arri, kas nu par pihschkeem un truhdeem palikkuschi? Woi tur arri ne dufs behrni, — sihbidami blakkam tehnam un mahtei, ko nahwes rohka lihds ar winneem aisrahwuffi?! Tapehz

Ne falli; wehl mans jaunums seed,
 Wehl ilgi dshwoht warru;
 Ne firmi ween schè kappòs eet,
 Ir jauns warr islaisi garru.
 Zil driht tu warri wehjà buht?
 Zil abtri nahwei rohka kluht?
 La ne luhko us gaddeem!

Tew dwaschu welkoht, deeninas
 Us sawu gallu steidsahs,
 Un tik ko fruhstis atpuhschahs,
 Ir dshwes dalka beidsahs.
 Tew nahwe, ko tu tabli schteet,
 Us wiffahm pehdahm pakkat eet,
 Tu asoti to neffa!

II.

Ebr. 9, 27. Teem zilwekeem irr nolikts, weenreis nomirt, un pehz tam ta teesa.

Virmak meh's runnajam, mihtais lassitajs, par to, ka wisseem zilwekeem irr jamirst, lai tee buhtu kahdi buhdami; bet schis Deewa wahrduisch mums wehl pateesi leezina, ka tu ne ween mirsi agri woi febbi, bet ka tu pehz nahwes tapfi teescham preeksch teefas wests, kur tew waijadsch's atbildeschanu doht no sawas dshwofchanas. Kahdam pateesi bahrgam nahlamam laikam meh's wiffi pretti eetam! Pahr to mums nu gan tai leelakai gahdashanai waijadschu buht, ka meh's pehz schihs nahwes stundás, pastarà deenà warretum preeksch tahs taisnas teefas pastahweht. Bet ak! zil dauds wehl ne rohdahs, kam tas ne buht ne ruh, bet kas sawà dshwofchanà to falkamu wahrdu walke: »Ehdifim un dsersim, jo riht mums irr jamir st!« (Ef. 22, 13.) Tahdi dohma: schai dshwibà waijag baudiht, ko ween warr, jo ar nahwi irr wiff pa gallam; bet draugs, no tahdeem zittu ne warr fazziht, ka tee irr, kas pascha kaunà sawu gohdu mekle, aisleegdami to dahrgu buhschanu, ar ko tas Kaditais tohs pahr wisseem zitteem dshweem raddijumeem irr puschojs, prohti, ar nesmirstamu dwehseli, un peelihdsinajahs paschi teem neprahtigeem lohpeem, kas sinams, tik kamehr dshwo ehd' un dserr', un kad nomirst, tad ar teem wiff irr pa gallam. Bet falli jelle, kas tu zaur sawu dwehseli effi dauds jo dahrgaks pahr winneem, woi tas buhtu par gohdu, ar teem weenà kahrtà dshwoht?

Rohnahs gan arri zitti, kas tik aplam ne dohma wis, ka pehz nahwes ne kahda dshwofchana naw; tomehr to ne buht ne gribb tizzeht, ka tahda taisna teesfa preekschà stahw. Tee runna dauds jaukus wahrbus no tahs muhschigás dshwofchanas, un apraksta to tik skaidri, kà buhtu tee debbefis bijuschi, un tà pateesigi, kà buhtu tee paschi redsejuschi, ka pehz to mirronu augschamzelschanas wezzaki sawus behrnus, lau-

lati draugi farvus mihtakus, mahfas un brahti, draugi draugus, rabbi un pasihstami zits zittu atkal redseschoht, pasihshoht un apfampschoht, un preezafchotees tur kohpâ falbâ preekâ, debbes gohdibâ, un scha laika behdas un zeeschanas wairs ne peemin- neshs. Tee dohma, ka no tahm wahjibahm, ta truhkuma un teem grehkeem, kas zil- wekeem peelihp, tee muhschibâ taps jo deenas jo atswabbinati, un pehdigi wiffi pee muhschigas fwehtibas peeschkirti. Bet no taifnas teefas, kurrâ tee tizzigi no netiz- zigeem un tauni no labbeem taps atschkirti, — tee tauni muhschigâ nahwê posubbinati un tee labbt us muhschigu dshwofchanu taps aizinati, no ta tee ne ko ne leekahs sinnaht, tapeh; ka tad tee sawâ grehzigâ dshwofchanâ taptu nemeerigi, tas grehks teem stahdi- tohs preekshâ, un teem peh; ta Deewa wahrda pamahzifchanas wajadsetu ar bihja, fchanu un drebbefchanu pah; sawas dwehseles muhschigu labklahfchanu gabdaht. No tahdeem laudim fargees, mihtais lassitais, un wiffwairak, kad tee ar sawu gohdigu islikfchanu un labbeem darbeem tewi gribb apstulboht. Ja tu teem klaufisi un peh; winnu padohmu gan no teefas peh; sawas labklahfchanas un dwehseles fwehtibas dsh- fees, tad tu pehdigi nogursi un gallâ ne ko ne eeraudisfi, ka tew breefmigi peekrahptu. Tapeh; klaufi teem fwehteem raksteem un sawai firbs apsinnafchanai, un paleezi zeeti pee teem wahrdeem, ka teem zilwekeem irr nolikts weenreis nomirt, un peh; tam ta teefa.

Ne til ween schai weetâ tee fwehti raksti to leezina, bet wehl dauds zittâs wee- tâs tee to itt skaidri parahda, ka leela ischkirfchana weenreis notiks. Pahwils tas Apustuls fakka: (Ap. darb. 17, 31.) »Deews irr weenu deenu nolizzis, kurrâ winsch to pasauli fohdih; eeksch taifnibas, zaur weenu wihru, ko winsch us to irr isredsejis.« Un zittâ weetâ: »Mums wisseem buhs skaidri parahditeem tapt preeksh Kristus fohda krehfla, ka ik weens dabbu, ko winsch meesâ buhdams irr darrijis, woi labbu, jeb taunu.« Un tas pats, preeksh kurrâ mums wisseem buhs weenreis parahdi- tees, mums stipri apleezinadams usfauz: »Ne brishniseetees pah; to, jo ta stunda nahk, kurrâ wiffi, kas irr kappenês, winna balfi dsirdehs, un isees ahrâ; tee, kas labbu darrijufchi, pee augfchamzelschanas us dsihwibu, bet, kas taunu darrijufchi, pee augfchamzelschanas us fohdibu.« (Zahn. 5, 28. 29.) Jo prohjam winsch pats zittâ weetâ wehl lee- zina, kad ta stunda nahks, kurrâ winsch sawâ gohdibâ nahks ar wisseem fwehteem en- gekeem, tad wiffi laudis taps fapulzinati winna preekshâ, un winsch tohs noschkir; tâ kâ weens gans tahs awis no abscheem noschkir; un stahdihs tahs awis pa sawu labbu rohku, bet tohs abschus pa sawu kreifu. Us teem pa sawu labbu rohku winsch tad fazzih;: »Nahzeet fchurp, juhs fwehtiti manna Tehwa, eemantojeet to walstibu, kas jums no pafaules eefahkuma irr fataifita!« Bet us teem pa kreifu rohku: »Eita nohst no mannim, juhs nolahdeti, muhschigâ uguni, kas irr fataifih;ts tam wellam un winna engekeem!« (Matt. 25, 32. 33. 34. 41.) So nelaimigu buhfchanu, kurrâ pehgallâ tee tauni eekrittih;s, winsch schê un wehl dauds zittâs weetâs us to skaidraku wihfi apleezina. Ne-aisfneedsama starpiba tur

effoht stary labbeem un tauneem. (Luk. 16, 26.) Zahrs tohs tur fremdih's, kas ne mirst; ugguns tohs tur dedsinah's, kas ne isdseest. (Mark. 9, 44.) Winnu moh-kas buhs til leelas, ka no kaukschanas un sohbu trihjeschanas to nahwi meklehs, bet ne atraddih's, tee ilgosees nomirt, bet ta nahwe behgs no wiaaneem. (Zah. parahd. 9, 6.)

Nu, draugs mihtajs, stattees sawa pascha firdi un apdohma, woi schis pateefigs Deewa wahrds arri tal mahjo, un tu tam tizzi? jeb woi tu par to ne ko wehl ne behda?

Kas tas irr, kad daschas mihtas stundinas, ko tu sawa aisgahjuscha dschwiba ar grehkeem effi pawaddijs, — kurras tu Deewu un wiina swehtu wahrdu effi aismirsis, sawas apnemshanas un swehtas apfohlischanas pahrkahpis; kurras tu saweem wezza-keem effi nopuhtas, affaras ispreedis; zaur eenaidibu, dusmibu un lepnibu zitteem gruhribu padarijs; kurras tu daschkahrt effi netaisnibu darrijs un neschkisthas doh-mas sawa firdi kohpis u. r. j. pr.; — kad wiffas tahdas stundas tawas dwehfelds preek-scha nahk — kas irr tas zits, un kas tad ramu firdi ar bailehm pilda un tew nemeerigu darra, ka ta usdohmashana tahs taifnas Deewa sohdbas pahr ta-weem grehkeem! To leez labbi sinna, un peeminni allaschin pateefiba to deenu, kurras ta leela taifna teefa taps turreta, preeksch kurras tew tad arri wajjadsehs stahweht un fanemt ko meesa buhdams darrijs, woi labbu jeb kannu! Tapeh;

u s m o h d e e s!

Usmohdees, drohscha pasaule!
 Za pehd'ga deena teescham atnahs!
 Un ko Deews weenreis nospreede,
 To winsch tad peepildit arr' eesahs.
 Gan semm' un debbes weenreis suddih's,
 Bet tas, ko Jesus sazzijis,
 Pateefi weenreis notiks wiss!
 To tizzigs un netizzigs juttih's!
 Usmohdees jell! usmohdees jell!
 Ne gulli, grehz'neeks, wairs deemjehel
 Sche grehlds un eelsch kauna!
 Pamohdees! stunda teescham nahks,

Kas tawus darbus teesahf sahks
 Un kaunus gruhdih's kauna! —
 Kad Deews tew schodeen atsaultu,
 Woi drohsch preeksch wiina aiseetu?!
 Tad dsennees schinni laika
 Peh; wiinas dschwibas,
 Ka re nah' elles twaika
 Eelsch wiinas muhschibas.
 Schis latzinsch drihs pabeigsees,
 Drihs nihst schi dschwiba;
 Winsch muhsch drihs atnahkt steigsees.
 Ak garr a muhschiba!

III.

2 Kor. 13, 5. Zeraugait few paschus, woi juhs effat tizziba. Pahrmellejeet few paschus.

Za tas nu irr tahda leeta, kam re weens ne warr pretti runnah, ka teem zilwe-keem irr nolikts, weenreis nomirt, un peh; tam ta teefa, — un ja pee tam tawa nahwes stunda tew pa wiffahm irr apflehta, ta ka tu ne weenu deenu — ne weenu brihdi sawa dschwoschanâ ne warri preeksch nahwes drohsch buht, un katra azzumirkli tew buhs dohmaht: ir schi man warr ta pehdiga buht! Za nu jo prohjam nahwe irr tas leelais pahrwehrtaits, kas ramu buhschanu pa wiffam zittadi isgreesch, eelsch ta, ka ta tew israuj no schi schehlastibas laika un nobohd tew us to teefu ta wiffusinnataja, taifna un swehta, fur tu, woi swehtibu, jeb lahstus; woi muhschigu dschwoschanu, jeb muhschi-gas mohkas par algu dabbusi: ak tad pats jelle apdohma! woi ta naw ta wiss wajjadfiga leeta, apstaittees, ka tas ar tewim stahw — few paschu pahrmelleht; Ka buhtu, ja tu patt schodeen no nahwes usturren taptu aiseahts, kas tad gan buhtu tawa dalka

muhſchibá? Woi effi gattaws preeſch taſs taiſnas teefas paſtaſweht? Woi tu arr' teefſham ſinni, ka tu us to iſtu debbes-zelku ſtaiga, fo Jeſus mahjijis? Woi tew nau bailes no taſs paſtaras ſohdibas? u. t. j. pr. Ja tu ſew wehl ne kad tá ne effi waizajis, tad tew to buhs atſiht, ka tu pa wiſſam aplam effi dſihwojis, lihdſigs kaſdam wiſtram, kaſ no ſweſchuma us mahjam ſtaigadams, itt ne buht par to ne behda, woi wiſch irr wirs to iſtu zelku, kaſ us mahjam aiſwedd, woi ne, jeb woi wiſch us tahdu zelku ſtaiga, kaſ to us purweem un beſdibbencem aiſwedd. Ja tu atfal gan daudſkahrt effi ſew par to apwaizajis, bet ne kad iſti ne peefpedees tá darriht — ja wehl daudſreis ſcho derrigu waizafchanu ar lepnahm aiſbildinaſchanahm no ſawas ſirds meſlejis iſdſiht, un zaur laizigahm gahdaſchanahm un paſaules neleeribahm ſawas auſis us to aiſbahſis, tad buhs tew ſinnaht, ka tu tam ſwehtam garram pretti turrees, kaſ tew grihb ſwehtihht un tur us muhſchigu ſwehtibu weſt, un turpretti tu klaufi ſawam dwehſeles cenaidneekam, kaſ tewi grihb gahſt muhſchigá pohſtá un ſamaitaſchaná. Bet ne taujees ſew no wiſna peewilt, mans mihtajs brahlis un beedris eekſch muhſu Kungu Jeſu Kriſtu! Usmohdini arween ſew no grehku drohſchibas zaur Deewa ſwehtu wahrdu, un pahrdohma to ar ſtaidru un weentefigu prahtu; jo tai paſchá tew taſ tohp pateefigá wiſſe rahdihht, ka tew par ſawu muhſchigu ſwehtibu jagahda, lai taſ gan meefai daudſreis gruhht nahk. Turpretti, ja tu pehz meefas patifſchanas grihb dſihwoht, kaſdá breeſmigá muhſchigá ſohdibá tu tad eekrittifi!

Uydohma, zilwek, gallu
Un elles mohzibas,
No ſahans dohs par daſtu
Teem, kaſ tam padohdahs!
Tee preeki ſchinni laiká,
Kaſ ahtri pabeidſahs,
Darr' mohlas elles twaiká,
Kaſ muhſcham ne beidſahs!

Uydohma, zilwek, gallu,
Un ka tu dſihwojis!
Ka tew warr klucht par daſtu
Tee preeki debbes; —
Ka jaukás debbes mahjás
Nahk tawa dwehſeliht,
Kur taiſneem labbi klahjás
Un muhſch'ga laime ſpihd!

IV.

Matt. 7, 13, 14. Tee wahrri irr platti un taſ zelſch irr plats, kaſ aiſwedd' us paſuſchanu; un tee wahrri irr ſchauri un taſ zelſch irr ſchaur, kaſ aiſwedd us dſihwibu.

Té tu nu redſi, mihtajs laſſitajs, ka taſ Kungs Jeſus tew un wiſſeem zilwekeem diwi zelkus un wahrtus irr preeſchá lizzis, wirs kurreem tu warri ſtaigahht un zaur kurreem tu warri ee=et.

Papreeſch irr taſ plattajs zelſch un tee platti wahrri ja=apluhko. Wirſ platta zella irr branga ſtaigafchana un zaur platteem wahrteem drohſchaka ee=eeſchana; Tahdu plattu zelku taſ Veſtitajs ſchê nu peelihdſina tam zellam, kaſ us paſuſchanu wedd, ne tá, ka tee, kaſ us ſcho zelku ſtaiga, brihwi buhtu no wiſſam meefigahm behdahm un mohkahm, fo ſchi behdiga ſemmes dſihwiba jau katram iſdalla, un daudſreis eekſch ſahpehm un aſſarahm; taſ teem arr' irr janefe. Bet no tahm dwehſeles behdahm un garra zihniſchanahm, un no ta kruſta, kaſ teem iſſteem Kriſtus paſſat ſtaigatajeem janefe, un kaſ tohs daudſreis tá ſpeeſch, ka teem ar Dahwidu ja=nopuhſchahs; »Uk Kungs, effi man ſchehligs! dſeedini mannu dwehſeli, jo es prett tewi efmu grehkojis.« (Dahw. bf. 41, 5.) Ne kaſdas weſſelbas irr

pee mannas meefas preeksch tawas dusmibas un ne kahda meera irr eeksch manneem kauleem preeksch manneem grehkeem. Zo manni noseegumi eet pahri pahy mannu galwu, ittin ka gruhta nastta irr tee pahy mannim tappusch!« (Dahw. ds. 38, 4. 5.) No tah dahm sabpehm tee ne ko ne sunn'. Tee dsennahs bes ne kahdas faturreschanas wisfahm sawahm meefas kahribahm pakkaf; katra preekâ tee padohdahs, kas teem tik preekschâ nahk, ne buht ne prassidami, woi tas grehzigis, woi ne; baud' tohs grehzigus preekus, zil ilgi ween tik pee teem warr palikt; ja tad arri kahdureis no teem atraujahs, tad tas noteek, woi tadeht, ka tee tahdâ wisse wehl dohma leelakus preekus eedabbuht; woi no bishjashanas par kahdu flahdi, kas zaur to winnu laizigam labbumam warresu notikt; bet deht sawas dwehfeles labklahschanu tee ne kad ne gribb no mih, kas pafaules atrautees.

Ne kad teem arri ne kas zits prahtâ ne stahw, ka tas: sawu naudu un mantu wairoht. Deewu un winna swehtu wahrdu un bauflus pa gallam aismirst, un sawu firidi aisslehd's preeksch nabbaga brahta. Neeku leetu deht zelt leelas strigdes un runna wahrdu, kas muhscham dwehfelei warr flahdeht; mello un krahp' zittu fleppen, fur tik warr peetikt, par Deewu ne ko ne behdadami, neds apdohmadami, ka tas tohs firids dsillumus pahrmanna, tik ta, ka pafaules kauns un strahpe teem ne uskriht, kas to gohdu zilweku preekschâ saude. Arri tas teem ne buht prahtâ ne kriht, sawas nabbaga dwehfeles fargah't no neschlichstahm firids dohmahm, un walbitees no meefas kahribahm, kas stipri eeksch winneem zillajahs; winnu firidis irr pilnas nekaidribu un winnu azzis flattahs beskaunigi; tee luttina un kuttina to grehzigu meesu, zil kahrigi ween warr, — bet no ihstas mauzibas un laulibas pahrkahpschanas tee gan fargahs, jo tas teem darritu kaunu preeksch pafaules un winnu lepniba zaur to paliktu par negohdu.

Zurklah't tee warr labbi ismahziti laudis buht un no pafaules augsti zeeniti tapt, bet preeksch Deewa tahdi irr gauscham nezeenigi, un tas labs, ko tee parahda woi padarra, noteek, woi tapehz, ka teem no winna laiziga labbuma kas ne sustu, woi arri tapehz, ka no zitteem taptu par swehteem eeskattiti, un pee wiffa, ko tee woi gohdigi runna, woi darra, peelihp ta firids un tas grehzigis prahts pee schihs pafaules ween, un kad mas paweizahs, tad schim grehzigam prahtam ne buht pretti ne turrahs; kad tad kahdus grehkus attal padarra, tad tohs peeminnoht firids ne buht ne isbihstahs, neds winneem prahtâ nahk, tohs noscheloht; ja! wehl dasch deemschehl ar teem isleelahs! Ta irr tad winnu dsihwofchana ka tas plattahs brangahs un lustigahs zelsch; bet winnu gals ne kas zits ne buhs, ka muhschiga pasuschana, ko tas muhschigs Deews pehz sawas taifnibas pahy teem irr nospreedis, kas scheid preeksch pasault ween dsihwojuschi, un winnu, sawu radditaju un Kungu pa wiffam aismirsuschu un winna swehtu wahrdu un bauflus beskaunigi apsmehjuschi.

Al faut ne buhtu dsimmis,
 Kas Deewu nizzina;
 Tahds elles sohda grimmié,
 Kur jaraud tumfiba; —

Eeksch waimanahm un kauna,
 Kur wels to plehsch un reij,
 Wansch muhscham zeetih's kauna; —
 Wai winna dwehfelei!

Bet taww Vestitajs tew wehl rahda ohtru zellu, pa kurreu tu arri warri staigah, un tas irr schours; un ohtrus wahrus, un tee irr arri schauri. Zaur schaurcem wahr teem irr jo grubtaka zaur-eeschana; kad fahnus speesch, tad fahp, kad peere ardurrahs, tad apskurbst, un kad stipri jaleezahs, tad atkal daudfreis muggurs fahp u. t. j. pr. Tapat arri pa schauru zellu, kad wehl katra puffed strahwa leija un bailigs besdibbens appalscha rohdahs, irr itt ar sinu jastaiga, un daschreis ta ka wiffa meesa nodrebb', kad kahja woi us weenu woi ohtru puffi pakluhp. Tur arri ne warr ne pa labbu, nedf pa kreifu rohku grohsitees, kad ne gribb krist. Bet kad nu wehl daschadas leetas pretti rohdahs, kas scho schauru tazzinu aisnemem, ka grubti irr us preekschu tapt; un kad schahs paschas leetas wehl labbina, jell weenu sohli no zella us leiju nokahpt, tur wiffadus azzu preekus rahdidamas un ar teem to breefnigu besdibbeni ta ka apflehpdamas, tad pateesfigu firdi wajog turreht un stipri zihnitees, kamehr tahdas blehnas warr uswarreht un to zellu taifni prohjam staigah; bet ja to ne darra, tad pa gallam. Tahdu zellu nu tas Vestitajs salihdsina ar to zellu, kas aiswedd us dschwibu. Un ta irr ta ihsta pateesiba! Jo teescham schim zellam irr tas besdibbens tahs laizigas un muhschigas samaitaschanas pa labbu un kreifu puffi, un weens flupdams sohls pa labbu woi kreifu rohku gahsch tuhdat tur eekschâ. Ja tu nu pa scho zellu effi apnehmees staigah, af mihtajs draugs! Kahdas aislaweschanas un' kahrdinaschanas tew tad ne buhs ja-isstahw! Ja pasauale lauschahs ar wiffu spehku us tewi, gribbedama tew nowest no ta schaura zella! Ar laipnigu tschuhfklas wiltibu ta tew labbinahs few klah! Me gaidi, ka ta tew tuhdat no ta taifna zella noraus. Pamasitim, ka tu pats to ne dohmaht ne dohmaht, ta tawu taifnibu, tawu tikumu un tawu labbu firdi samaitahs; tawu deewabihjaschanu ta pee tew pahrgrohhs par leekulibu un tawu pasauschanu us Deewu, un pateesu tizzibu eeksch Jesu Kristu ta darrihs schaubigu, un to pasauschanu us pasauales leetahm eeksch tew apstiprinahs, ka tu wiffu zerribu us tahm leek. Un kad tu tad jau weenreis sawas auffs un firdi tai pasaulei buhfi nodewis, tad ta sinnahs tew ar sawu wiltigu mellu gudribu ta apmahniht, ka tu ar wiffu firdi sahks winnai peekertees, un pehz ne buht ne warrest no winnas walgeem walka tapt. Jo winna proht sawus preekus tew us to jaukaku wihfi preekschâ mahleht un scho pasauligu buhschanu tik derrigu un mihtu, ka tu ne buht ne warrehs noturretees, tai ne eejaultees. Un pee wiffas schihs walschlebas ta irr deesgan gudra, to nelaimi segt, kas zaur to pahz tawu dwehseli nahks, un to pohstu slehpt, kurrâ tu tad pehz eegrimsi. Ja tawa firds ais zitteem laizigeem preekeem jo wairak neffahs us neschlehsstibas kahribahm, tad ta proht tahs tawai firdi darriht tik patihkamas un tik mihtas, ka tew tahs usdohmajohht firds degtin degg, un arri tew gahda, fur tik ween warr, ka tew ne truhktu, pee ka tu tahs warretu bandiht. Ja tawa firds atkal kahro pehz naudas un mantahm, tad winna palihds ar sawu gudribu, ka tu zil ne zil warrt ko eekraht, un jo deenas jo wairak pehz tahs dschdamees pehz fihfstula walgods krihti. Ja tawa firds atkal pehz gohda kahrojahs un zeenischanu pee zilwekeem gribb eedabbuht, tad winna tew arri to pagahda; ja wairak ne, tad tatschu, ka pascha firds tew preeksch zitteem zeena un gohdina. Ta winna tawu firdi smalki ismekle, un ko tad ta atrohd, kas tai firdi jo labbak patihk, to ta tschakli peegahda, un jo wairak ta reds, ka tu winnai padohdees un winnas dahwanas mihtli, jo stiprak ta

tewi fahrdina. Un fur tew gan buhtu spehks, tahdai mihktai wiltigai pafaulei pretti turretees?

Al tu nabbadsinsch! Fur tew us to spehks rastohs? jo tawa pascha firdi tahda meefiga buhschana mahjo, kas irr weena beedriba ar to pasauli. No meefas un affins tu effi dschindahts; meefa un affins eeksch tew dschwwo un no eefahkuma pahr tew walda; un schi meefa un affins irr no tahs pafaules. Kur tad tew wehl spehks rastohs tai pretti turretees? Meefigu prahtu turrecht irr eenaidiba prett Deewu! salka Deewa wahrds, un sinnaams, — turpretti draudsiba ar to pasauli. Gan kas eeksch tew rohdahs, kas tew daschahrt draude un pateefigu nemeeru eeksch tew us mohdina, un ta lehnitinaam behdigi scheslojahs, kad tu tai pafaulei pa wissam gribbi padohtees; bet ak! ko eespehs schi masa lehna balsina prett to leelu trakkofchanu tahs meefas fahribas!

Bet bes schahm meefas fahribahm irr wehl zitti jo stipraki eenaidneeki, kas tew us scho schauru zellu huhs pretti. Klausais, ka tas Apustuls Pahwils mums tohs apraksta (Ewes. 6, 12.) »Mums naw zihnischana prett meefu un affini; bet prett tahm leelkundsiabahm un warreneem; prett teem pafaules walditajeem, kas schai pafaules tumfiba walda, un prett teem tauneem garreem appaksch debbes.« Redf, kahdi breefmigi eenaidneeki tew us scho zellu irr pretti! Un ko schee no tew gribb, to tu jau lehti pee tam warri no prast, ka tee tohp nosaukti tauni. Tee gribb to, ko ta pafaule gribb un ko tawa famaitata meefa gribb; — prohti: tew nowest no ta schaura taifna dschwibas zella, un eegrufft tai negantiga elles besdibbenâ, fur grehkt, nahwe un wels wiffi irr kohpa. Un deemschehl tee us to ne tik dohma un tew fahrdina, bet teem arri tas spehks, tew us to pagreest; un ko ta pafaule un meefa wehl pee tew ne eespehj, to schee pilnigi isdarra. Jo tee tohp garri faukti, un irr tohti smalki sawâ dabbâ, kas ne ween ka dohmas drihs schurp, drihs turp mettahs, bes ka tu tohs warri manniht un no winneem fargatees, bet tee irr arri dauds jo gudraki, ka tu, un zaur sawahm ne-isdohmajamahm wiltibahm tee sinn wissu tawu gudribu, ar ko tu dohma pee Deewa wahrda un Jesu Kristu turretees, par neeku darriht, un tawu prahtu samuffinaht. Tee tohp faukti warreni leelkungi un waldneeki eeksch schihs pafaules tumfibas, tad teem arri leels spehks, un scho spehku tee ne walka preeksch sewim ween, bet ka tee ar to sew ko warretu eemantohr, tapar, ka kahds warrens lehninsch ne stahw weens pats, bet gahda, ka tam irr leeli kara pulki un warreni wihri. Ta arri schee leelkungi tahs tumfibas, kas turklat arri tohp faukti tee kungi schihs pafaules, — kungi, kas ne ka leisari un lehnini pahre eedallitahm semmehm walda: un pawehl, bet pahr wissu plaschu pasauli, fur tik winneem kalpo un winnu beskaunigu prahtu darra. Bet kad tee tik leeli irr, tad ne dohma, ka tu preeksch winneem pa neeku effi un tee par tew ne ko ne gribbehs sinnaht. Al ne! wiffi teem derr, kas tik leekahs apsihmetees ar to swehra sihmi pee sawahm peerehm un rohkahm. (Zahn. par. 14, 9.) Domehr ar sawu paschu spehku ween tee prett tew ne zellahs, un tew ne uskriht, fur tu woi eiji, woi stahwi; bet paslehpjahs ais tahs pafaules, un flubbina scho un-tawu paschu meefu, ka schee winneem lihdsetu tew famaitahf. (Us preekschu wehl zettortas nodalkas pabeigums un zittas nodalkas.) 51.

Wrihw drikkcht. No Widsemes General-gubernementes pusses; Dr. C. L. Napierky.